

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สรุปผลการวิจัย

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพสูงหรือดีมาก หลักสูตรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียนและสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้ องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันดี

2. ผลของการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่า ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีองค์ประกอบที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ผลดีแสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนเพราะหลักสูตร

3. นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความรัก ความภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเรื่อง ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสูงหรือดีมาก มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นซึ่งแสดงว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวของประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ เพิ่มขึ้นทั้งเนื่องจาก

1.1 หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร โดยดัดแปลงจากแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1967, pp. 347-349 อ้างถึงใน สุนทร บำเรอราช, 2536, หน้า 151) และสงัด อุทรานันท์, 2528, หน้า 42) ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ เอกสารภูมิปัญญาท้องถิ่นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการสำรวจความต้องการของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพราะช่วยทำให้มีความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รู้และเข้าใจในเรื่องที่จะพัฒนาหลักสูตรและรู้ถึงปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จึงทำให้สามารถจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ข้อมูลมีความสมบูรณ์ และมีความสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ขั้นตอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ อารัง บัวศรี (2542, หน้า 153-159) และสงัด อุทรานันท์ (2528, หน้า 191-197) ที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัย การศึกษาและการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตร และศึกษาข้อมูลและการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้อง ทำให้ทราบความต้องการของสังคมและผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตร ให้ตอบสนองความต้องการนั้น ๆ ได้นอกจากนี้การศึกษาข้อมูลพื้นฐานนั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ จุดประสงค์ของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี เวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542, หน้า 90-92) ที่กล่าวว่าการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรมีประโยชน์เพื่อใช้ในการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำสาระของหลักสูตรผู้วิจัยได้ดำเนินการทำสาระของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีการทำบุญ

วันสารทเดือนสิบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยดำเนินการตามขั้นตอนการจัดทำสารหลักสูตรของกรมวิชาการ (2545, หน้า 31-33) ใน 6 ขั้นตอนดังนี้ การกำหนดการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี การกำหนดเวลาเรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการจัดทำสาระของหลักสูตรดังกล่าวนี้ เป็นการจัดทำสาระของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีขั้นตอนที่เป็นระบบเพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี เวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ ที่มีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในเรื่องที่มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจัดทำสาระของหลักสูตรนี้สอดคล้องกับการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 ที่กำหนดให้การทำสาระของหลักสูตรต้องมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, 2542, หน้า 27) และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร หลักการของหลักสูตร อัตราเวลาเรียน การวัดผลประเมินผล ในหลักสูตร จุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์นำทางในแผนการสอน เวลาเรียนในแผนการสอน ความคิดเห็นในผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นถึงความเหมาะสมสอดคล้องของส่วนประกอบของโครงสร้างหลักสูตรอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาพบว่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของการวัดผลและประเมินผลในแผนการสอนมีค่าสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแตกต่างกันมากกว่าประเด็นอื่น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ สำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเรียนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นได้เรียนเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งยังเป็นเนื้อหาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ที่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อยากรู้ อยากเรียน และเรียนอย่างสนุกสนานต่อเนื้อหาที่เรียน ดังที่ สมิตร์ คุณากร

(2520, หน้า 103) ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่าการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น เพราะความรู้ดังกล่าวอยู่ในขอบข่ายของประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีอยู่ ผู้เรียนเกิดความพจน์เห็นจริงด้วยเนื้อหาที่สอน และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการดำรงชีวิตมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การแบ่งกลุ่ม การค้นคว้า การสัมภาษณ์ การให้ความรู้จากวิทยากรท้องถิ่น การเล่นเกม การปฏิบัติจริง การร่วมกิจกรรมร่วมกับชุมชน การศึกษานอกสถานที่ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนมีความน่าสนใจและเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 179) และ เกษมสันต์ มีจันทร์ (2541, หน้า 120) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้นั้นครูต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

1. ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูผู้สอนมีความจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ควรร่วมมือกันระหว่างครูผู้เรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มาก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ชีวิตและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อนำประสบการณ์นั้นมาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น
3. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น จะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกันในทุกระดับชั้น

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีการทำบุญวันสารทเดือนสิบ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน พัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ
 4. เวลาเรียนมีการปรับขยาย ยืดหยุ่นได้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ใช้หลักสูตร
 5. การวัดผลประเมินผลครบ 2 ด้าน คือ ทักษะพิสัย จิตพิสัย
 6. จัดให้มีการประเมินหลักสูตรทุกครั้งที่นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อทำให้ทราบคุณภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตรและนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป
- ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
1. มีการวิจัยเกี่ยวกับการความต้องการของชุมชน นักเรียน ท้องถิ่น ให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ลอยกระทง วันสงกรานต์
 2. มีการทำวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ